

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 256. szám.

Csütörtök, november 10

A földmivelési miniszter és a husdrágaság

— november 10.

A földmivelési miniszter most felelt Budapest fővárosnak a husdrágaság dolgában hozzáfűzött memorandumára.

A földmivelési miniszter mindenekelőtt a felterjesztésben foglalt azt a javaslatot illetőleg, hogy a levágott állatok behozatala Romániából szeptember hó elsejével, Szerbiából pedig mielőbb kezdetét vehesse, közli, hogy a Romániával 1909. április 26-án kötött pótszerződés, amely az 1910. évi V. törvénycikkbe iktatott, már életbe lépett és így Romániából állatok és állati termékek az ez évi augusztus 26-án 5400. szám alatt kelt rendeletével közölt határozmányok megtartása mellett most már behozhatók lévén, ez irányban külön intézkedésre szükség nincsen.

Szerbiából azonban sem állatok, sem pedig állati termékek ez idő szerint még be nem hozhatók, mert a magyar királyi kormány a Szerbiával az évi július hónap 27-én kötött szerződése életbe léptetésére törvényes felhatalmazás nem lévén, ez a szerződés részlegesen sem léptethető életbe. A szerződés azonban, mihelyt azt a szerb kormány a szkupstinában előterjeszti tárgyalás végett, a magyar országgyűlésnek is elő fog terjesztetni és így kilátás van arra, hogy ez a szerződés is mihamarabb életbe lépjen, a szerb husbehozatalnak nemsokára szintén megszűnik az akadály.

Arra a javaslatra, hogy Horvát-Szlavonországból, valamint Bosznia és Hercegovinából vágó állatok korlátlan számban, a hus pedig nagy mennyiségben behozható legyen, kijelentette a miniszter, hogy az alábbiakra való tekintettel javaslatot tárgyalannak véli. Ugyanis az ez évi május hónap 9-én kiadott és kellen

közölni tett rendelete szerint hasított körmű állatoknak Horvát-Szlavonországból való behozatala számbeli korlátozás nélkül meg van engedve, amennyiben olyan szarvasmarhák, juhok és kecskék, a melyeknek a horvát-szlavonországi belforgalomba való bocsátására nézve állategészségrendőri tekintetben nincs akadály, nemcsak vasuton, hanem lábon hajtva, vagy egyéb módon is Magyarországra behozhatók.

Sertések úgy levágás, mint továbbtartás céljából Magyarországra bizonyos föltételek mellett behozhatók, külön engedelm és számbeli korlátozás nélkül Horvát-Szlavonországból ama közigazgatási területeiről, amelyekről sertéseknek Magyarországra való behozatala ragadós betegségek okából külön tilalmazva nincsen.

Ami pedig a Horvát-Szlavonországnak sertésbeviteli tilalom alatt álló közigazgatási területeiről származó sertéseknek Budapestre való behozatalát illeti, utal arra, hogy ilyen helyekről származó sertéseknek behozatalára bizonyos kikötések mellett eddig is adtak engedelmek, a jövőben pedig a követendő eljárás könnyítése céljából a főváros tanácsához intézett leiratában közölt módokat mellett a jelzett helyekről származó sertések szintén behozhatók lesznek.

Végül Boszniát és Hercegovinát illetően közli, hogy ezekből a tartományokból szarvasmarhák a boszniai kilépő állomásokon keresztül Magyarországra behozhatók, a sertéseknek leölt állapotban való behozatala pedig szintén meg van engedve, megjegyezvén, hogy Boszniából és Hercegovinából élő sertéseknek kizáróan levágás céljára való behozatala iránt intézkedvén, e tartományokból vágó sertések

az ott közölt módokat mellett most már behozhatók lesznek.

A földmivelési miniszter intézkedései előreláthatólag mindenképpen csökkenteni fogják a husinséget és drágaságot, de az bizonyos, hogy ezzel még a husinség megoldva nincs és más hathatósabb intézkedésekre is volna szükség.

HIREK.

Tájékoztató.

November 19. Állandó választmány ülése.
November 22. Rendkívüli megyei közgyűlés.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggel 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van a hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 7/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7 óráig nyitva van.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünneppnapokon d. u. 2 órától este 10-ig. Könyvtárhoz vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának folyó havi előadásai:
November 15. 8-9-ig gazd. földrajz, 9-10-ig egészségtan.
November 17. 8-9-ig fizika, 9-10-ig egészségtan.
November 22. 8-9-ig gazd. földrajz, 9-10-ig egészségtan.
November 24. 8-10-ig fizika.
November 29. 8-9-ig gazd. földrajz, 9-10-ig irodalom.

— Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Perjessy László szegedi kir. törvényszéki joggyakornokot a nagybecskereki kir. törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

— A munkásgimnáziumból. A kulturegyesület nagybecskereki munkásgimnáziumában ma este 8-9-ig Harzer József főgimnáziumi tanár fizikai, 9-10-ig Heiner mann Alajos pedig egészségtani előadásait folytatja. Dr. Heiner mann mai óráján a nemi betegségekről és azok ellen való védekezésről tart előadást.

— A villamvilágítási bizottság ülése. Nagybecskerek város villamvilágítási bizottsága holnap délután 4 órakor a polgármesteri hivatalban ülést tart, melynek legfontosabb tárgya a Titelnék szolgáltatandó villamos áram ügye lesz.

A „TORONTÁL” tárcája.

A foszfor.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

A foszfor, a melylyel, ha csak közvetve is, annyit érintkezünk a mindennapi életben, most, hogy a kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot készített a foszfortilalomról, különösen aktuális, lett s érdemes vele egy kicsit foglalkozni s a laikusnak némi tájékoztatást nyújtani.

A kereskedelmi miniszter javaslata, amely a foszfort ilyen aktuálissá tette, ugyanis súlyos büntetéssel tiltja a gyufagyártásnál a fehér vagy sárga foszfor használatát.

A foszfor használatának tiltása már idején való volt. Elég sok mérges anyag pusztítja ugys az embert.

Napról-napra tapasztalhatjuk például élelmiszereink nem ritkán lassan öltő hatását is, a mennyiben statisztikailag kimutatható, hogy a drága pénzen vásárolt legtöbb tápszerünk: tej, vaj, fűszer stb. hamisítva van. Ehhez még hozzájárul az a körülmény, hogy népünk némely foglalkozási ága az emberi életkort csökkenti.

Ma már minden egyes foglalkozási ágban működő egyén, legyen az orvos, tanár, ügyvéd, hivatalnok vagy munkás átlagos életkorát statisztikailag megállapították. A vegyi gyári munkás, bányász, kohász, halász, nyomdász, asztalos, cipész, szabó, orvos, tanár vagy ügyvéd átlagos életkora egymástól ugyan el is tér. Bizonyos, hogy aki jobb táplálkozás mellett, tiszta levegőben tartózkodhatik, hosszabb életű, mint aki az ártalmas foszforforgóknak van kitéve.

A statisztika szerint nálunk a gyufagyárakban a munkások majdnem 20% a bivatásuknak áldozatul esik; az ugynevezett nekrozis betegség a gyufagyári munkások közt rendszeren az allkapot támadja meg és óriási mérvben pusztít.

Hazánkban 18 gyufagyár van, mely gyárak az 1906-iki statisztika szerint 89.785 métermázsza foszforos gyufát és 37.213 métermázsza svédgyufát termeltek. Összes termelésünk 70% a foszforos gyufára esett és épp ezen okból üdvösnek tekinthető a foszfortilalom. Igaz, hogy e tekintetben nem mi vezetünk. A foszfortilalmat már az 1905-ik év május havában Bernben megtartott nemzetközi konferencián kimondták; Ausztriában a sárga foszforrali gyártást 1909. július 13-án szüntették be és ha később is követjük a művelt nyugatot, mindig jobb, mint soba.

Németország, Ausztria Magyarország sárga foszfort nem termelnek, Európa egész eddigi foszfor szükségletét, még Svédországot is, Franciaország és Angolország fedezte. Csodálatos, hogy ez a két állam évente 1200 tonna foszfort képes termelni, melynek nyeresééhez 15 000 tonna csontot dolgoz fel. A foszfortilalom tehát ezeket az államokat fogja leginkább sújtani.

Ipari érzékünket növeljük, ha minden egyes anyagról, mely az iparban feldolgozásra jut, bővebbet igyekezünk megtudni. Ezen érzésünk fokozására pedig szükségünk van.

Sajátságos mint halad rohamosan a kultúra. Még 1830-ig csak a fagygyutyertát ismerték, körülbelül 1870 ig nem volt petróleum, alig volt gáz, ma már az utolsó műhelyben sem akarnak mécsessel, petróleummal megelégedni. Királyok, fejedelmek örömmel fogadták annak idején az ugynevezett parasztyufát, mely ma már senkinek sem kell és mikor körülbelül a múlt század 40-es éveiben a foszfort a gyufagyártáshoz kezdték használni, azt az emberi elme legnagyobb vívmányának tekintették. Ma már eltűnt a foszfort, egyszerűen nem kell, a mint nem kellene majd egykoron a vasutak, mert repülőgépen utaznak utódsink.

Az alchimisták évszázadokon keresték a bölcsek követ és kutatásaik, kísérleteik közben arany helyett foszfort találtak a véletlen folytán.

A régiek mindent, ami sötétben villog, „to-fosz”-nak világító anyagnak neveztek és foszforosz görög szó sem jelent mást, mint világítás terjesztőt, világításhordót.

A foszfor a sötétben világít és egyes tudósok azt vallják, hogy a macska-fajok vagy egyes sötétben világító állatokkal tényleg szervezetükben foszfort tartalmaznak.

Élt az alchimisták idejében Hamburgban egy Brand nevű kereskedő, ki csodót mondva, hogy megéltessen a bölcsek követ kereste, melylyel mindent arannyá változtathat. Brand vezetett tulajdonképp a foszfor nyomára. A bölcsek követ az emberi szervezet váladékában kereste és 1669-ben vizeletének leparlása útján nyerte a foszfort. Utána Kunkel, majd Kraft alchimisták hasonló módon, mint Brand nyertek foszfort, melyet II. Károly angol királynak be is mutattak. De így módon csak kis mennyiségű foszfort nyertek. Scheele 1770. körül ismertette legelőször a foszfor nyeresét csontokból ocsóbb és nagyobb mennyiségben.

A sárga foszfort víz alatt tartják, mivel a levegő hozzájárultával fehér porrá ég.

Lavoisier francia kémikus volt az, ki a levegőben az élelyt felismerte és az égést az elemeknek oxigénnel való egyesülésének nevezte. A foszfornak levegőn való elégetését Lavoisier francia tudós teóriájának megindokolására használta. Hogy a foszfor tényleg az emberi és állati csontokban, az emberi és állati szervezetben nagy mérvben előfordul, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, mely szerint orvosaink (Kolischer dr. Albert bécsi tanár assistense) az angol kórságban szenvedő hajlékony csontu betegeket foszforsavas sókkal gyógyítják. Az orvosi tudomány felvirágzását ép ugy, mint jelenkorban az Ehrlich-szernél láthatjuk, mindenkor a kémia fejlődése irányította. A karbon, jód és egyéb vegyek megismerése és nyeresi módja az orvosi tudományt rohamosan fejlesztették.

Számoljon pénzével!
Olcso az ami jó. Ez különösen szappanra vonatkozik. Mert egy czikknél sem játszik oly nagy szerepet a minőség mint ennél.

Sunlight Szappan
gyorsan és alaposan tisztít, egyszersmind kiméli a legfinomabb szöveteket és a legkényesebb színeket.

Kettős darab 30 fillérért.
Nyolczszögletű darab 16 fillérért.

252

— **A nagybecskereki szabad liceum.** A kulturegyesület nagybecskereki szabad liceuma idei előadásainak szervezése ügyében holnap este 9 órakor a kaszinó kistermében értekezlet lesz. A liceum idei évfolyamát tudvalevőleg vasárnap nyitják meg **Léva y** István budapesti felső kereskedelmi iskolai igazgató nagy érdekű előadásával s a holnapi értekezletén a többi előadások ügyét beszélik meg.

— **Az újságírók az igazságügyminiszterhez.** A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya legutóbb **Bródy** Lajos dr. elnöklésével ülést tartott, amelyen a sajtó egész egyetemét közvetlenül érdeklő fontos ügyek kerültek tárgyalásra. **Purjesz** Lajos főtítkárt jelentést tett az „egyes igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról” szóló törvénytervezetről, melynek 27-ik §-a rendkívül sok sérelmes intézkedést céloz a sajtó hirszolgálatának megszorítására. Részletesen ismertette a sérelmes paragrafus egyes pontozatait, majd indítványozta: intézzen az egyesület felterjesztést **Székely** Ferenc igazságügyminiszterhez a sajtószabadság nagy elveit sértő és a sajtó közérdekű működését bénító tervbe vett intézkedések ellen. A miniszterhez intézett és minden részletkérdésre is gondosan kiterjedő felterjesztést a választmány **Herczeg** Ferenc elnök, **Szatmári** Mór alelnök és **Szilágyi** Géza dr. hozzászólása után egyhangulag elfogadta.

— **A kolera.** Az országos bakteorológiai intézettől ma érkezett távirati jelentés mondja, hogy Románécskán a legnagyobb valószínűség szerint ázsai kolera forog fenn s minden valószínűség mellett szól, hogy a Szerbeleméren előfordult gyanus megbetegedésekről is meg fogják állapítani a kolerát. Szerbelemérről egyébként ma reggel telefonon jelentették a vármegye alispáni hivatalának, valamint a központi főszolgabírósnak, hogy a Szerbeleméren koleragyanus tünetek között megbetegedett **Pasternák**

Ma már a chemia segélyével megállapították, hogy 100 rész csonthamu kb. 86-50% foszforsavas meszet, 100 rész hamu az izmokból 44-50% foszforsavat, 100 rész vérből előállított hamu kb. 10% foszforsavat tartalmaz. Fogaink zománcának foszforsavas mésztartalma 70-90 százalékot tesz ki.

De hogy is tartalmazhat szervezetünk ennyi foszfort? A foszforvegyek tudvalevőleg a Csendes Óceán egyes szigetein, gyakran mérföldekre húzódó óriási területeket képező guanóhegyek főalkotórészei. Ezen guanó a legbecesebb trágya és a hosszú évszázadokon át ott élt madarak váladékából (ürülékéből) keletkeztek.

De számos helyen a föld kérge is foszfortartalmu, aminthogy ismerünk egyes ásványokat mint az apatitot, phosphoritot, egyes vasérceteket, melyek nagy foszfortartalmuknál fogva ma már a sárga foszfor nyerésének kiindulásául szolgálnak. Szántóföldjeink, szőlőink, kertjeink, hegyeink többé-kevésbé foszfortartalmuak és a rajtuk élő növényzet, különösen a gabonanevek a foszfortartalmából táplálkoznak. Már a bibliai korban meghagyták a földek ugaroztatását, pihentetését és ha ma a nagy adók következtében a földhéhes nép nem képes földjét ugaroztatni, a kémiai tudomány ugaroztatás nélkül is lehetővé teszi a földmivesnek az elvont erők pótlását aképen, hogy műtrágya alakjában ezen hasznos alkotórészeket visszaadja.

A talajból az esővíz kivonja a foszforsavat, a növény azt felszívja magába. Az állat növényekből táplálkozik; a foszforsav ily módon kerül az állatba, míg az omnivora, minden evő ember, növényből és állatból egyaránt magába veszi a foszfort; így történik a körforgás, mely később lesz csak tökéletes, ha földi pályánkat befejezve, ismét porrá, hamuvá leszünk.

A sárga foszfor rudak alakjában jut a kereskedelembe és nagy méreg, közönséges hőmérsékletnél nyújtható, szagtalan, az elektromos-

Borbála tegnap délután 4 órakor meghalt, míg 15 éves nővére, aki szintén betegen fekszik, ma már jobban érzi magát. **Lowieser** Imre főszolgabíró, dr. **Hajdu** Imre egészségügyi főfelügyelő, dr. **Haidegger** Lajos megyei főorvos és dr. **Nónay** Pál központi járásorvos különben tegnap Écskán és Szerbeleméren voltak, hogy a tett óvintézkedéseket felülvizsgálják, illetve ellenőrzik. Dr. **Hajdu** Imre egészségügyi felügyelő az ellenőrzés alkalmával legnagyobb elismerését fejezte ki az orvosok és a hatóság fáradságot nem ismerő önfeláldozó munkája felett. Itt említjük meg, hogy a szerbeleméri koleraesetben megindított nyomozás folyamán kiderült, hogy a pusztító járványt a leányok apja terjesztette el családjában, aki drótozni jár a falvakba s mint megállapították, legutóbb **Zsablyán** is járt, ahol pedig nagy mértékben pusztított a kolera. Az is kiderült, hogy **Pasternák** márt betegem került vissza **Zsablyáról** Nagybecskerekre s innen súlyos betegen szállította magát haza, ahol folyó hó 6 ikán meghalt. A haláleset felvétel szerint **Pasternák** állítólag vérhasban halt meg.

Jankahidról érkező jelentés szerint tegnap ott is megbetegedett egy asszony koleragyanus tünetek között. A hatóság itt is a legmesszebbmenő óvintézkedést tette meg.

— **Uj zenemester Nagybecskereken.** Városunk filharmoniai egyesülete már régóta törekszik ide telepíteni oly egyénileg is megbízható zenészt, aki nemcsak különféle hangszert kezel, hanem megfelelő elméleti tudással is bír és így ifjúságunk módszeres oktatása útján használható tagokat neveljen az egyesületnek. Mostanában végre sikerült az együletnek **Fischer** Ferdinand megállapodnia, aki a bécsi konzervatóriumban szerzett kitünő oklevele és több nagy városban kifejtett működésével teljes garanciát nyújt arra, hogy az instrumentális zene minden ágában lelkiismeretes és alapos oktatást nyújt, ugy kezdőknek, mint haladóknak. Akik tehát akár zongora, hegedű, cello viola, vagy fuvó zenét (fa- és rézfúvót) akarnak tanulni, forduljanak **Fischer** Ferdinand urhoz (Deák Ferenc-utca, Bornhauser-féle ház) vagy pedig dr. **Löffler** Armin urhoz, a filharmoniai egyesület titkárához, aki szívesen ad utbaigazítást az érdeklődőknek.

— **Szállítás a hadseregnek.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara közli az érdekelteket, hogy a wieni cs. és kir. katonai gyógyszerügyi igazgatóságnál az 1911. évben szükséges gyógyszeranyag szállításának biztosítására folyó évi november hó 24-ikén délelőtt 10 órakor ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. Közlebbi feltételek a kamara titkári hivatalában megtekinthetők.

Ugyancsak a temesvári kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a cs. kir. 7. hadtest hadbiztosságának a „Gabona-bevásárlási Értesítés”-e a kamaránál megtekinthető. A pályázat határideje nov. 21-én d. e. 10 óra.

ságot nem vezet, nyomokban vízben oldódik, alkoholban, aetherben oldhatatlan, kloroformban, benzolban oldódik, mely adatokból elpárolgatás útján kijegecithető. 44-50-nál megolvad és mivel a levegőn könnyen gyúlékony, víz alatt tartják. A hideg vizet lessan; 100 fokosát gyorsabban bont alkotó részeire. Gőze belélegezve különösen gyufagyárakban, a rendszeren rosszul táplálkozott, gyakran skrophulosis munkásokat hamar megöli.

Schrötter bécsi müegyetemi tanár a sárga foszfort 250 fokra hevítette, miközben az vörös foszforra alakult. Ha ezen vörös foszfort immár 285 fokra melegítette, az ismét sárga foszforra változott. **Schrötter** ezen felfedezésével a tudományos világban óriási hírnévre tett szert. **Schrötter** ugyanis még kimutatta, hogy a vörös foszfor nem mérges és hogy mindazon oldószerekben, melyekben a sárga foszfor oldhatatlan, a vörös foszfor oldódik.

Míg a sárga foszfor sötétben világít, a vörös foszfor nem fénylik. A sárga foszfort mindig víz alatt (télien, hogy meg ne fagyjon alkoholos vízben) szállítják, a vörös foszfort szárazon, por alakjában festékek készítésére hozzák forgalomba és alkalmasabb a gyufa gyártására.

A sárga foszfor értéke mezei egerek irtásánál kiválóan elismert.

Montefiori Levy és **Künzel** vegyészek 1871 ben egy eljárást szabadalmaztattak, ugynevezett phosphorbronze gyártására, mely eljárás abban áll, hogy a készitendő bronzöntvényét foszforral vegyítik. Ezen öntvényből készítenek immár **Uchatus** ágyukat, fegyvereket, mert a foszfortartalom az öntvényét becsesebbé, tartósabbá teszi.

Bármily anyagban a foszfortartalmat minőségileg és mennyiségileg ma már könnyen megállapíthatjuk.

Perl Mihály,
felső keresk. iek. tanár.

— **A Béga titka.** Nagy Károly, a nagybecskerek—pancsovai vonal osztálymérnökségének hivatalsszolgája a napokban többek társaságában mulatozott a bégaparti „Gólyához” címzett vendéglőben. A hivatalsszolgá, akit különben rendes, józan életű embernek ösmert mindenki, ez egyszer a kellelénél nagyobb mértékben be-szeszelt s részeg fővel, kalap nélkül kiment a korcsmahelyiségből. Társai egy jó darab ideig vártak reá, de amikor félóra mulva se került vissza, rosszat sejtve, keresni kezdték. Hasztalan kutatták fel az egész házat, Nagy nyomtalanul eltűnt s attól a perctől kezdve nem is került többé elő, noha már a rendőrség és csendőrség is mindenfelé kutatott utána. Tegnap délután az egyik bégaőr, **Róka** Ferenc éppen a „Gólyá” vendéglő előtt egy már oszlásnak induló férfi-holttestet fogott ki a vizből. A holttestben rá-ösmertek Nagyra. Az esetet azonnal bejelentették a rendőrségnek, mely a holttestet dr. **Menczer** Izidor városi orvossal megvizsgáltatta, aki konstatálta, hogy a holttest fején egy külerőszak okozta seb van, amiből gyanítani lehet azt is, hogy Nagy esetleg gyilkosságnak esett áldozatául, ámbár valószínű az, hogy részeg fejjel a Bégába esett s esés közben ütötte meg valamilyen fejét. A rendőrség a rejtélyes esetben most széles körben nyomoz.

— **Táncvizsga.** **Katz** Sándor táncitanár a **Lloyd** disztermében, a délutáni táncanfolyam befejezéseül, november hó 12-én, szombaton zárvizsga-estélyiel egybekötött zárkörü táncmulat-ságot rendez. A vizsga kezdete delután pont 6 órakor, vége este 9 órakor. Utána általános tánc. Belépő-díj személyenként 2 kor., családjegy 5 korona.

Véres családi dráma.

— **Leszúrta a kedvese.** —

Nagybecskerek, november 10.

Véres családi dráma történt ma délelőtt Nagybecskereken a **Lénau**-utcában. A véres dráma szereplői **Nánássy** Elemér itteni áll. végrehajtó és a vele közös háztartásban élő **Melle** Antoinette, aki ma egy hevesebb jelenet közben a keze ügyébe akadt késsel hasbaszurta **Nánássyt**, ugy, hogy a szerencsétlen embert súlyos sebével azonnal a kórházba kellett szállítani, ahol most gyógykezelés alatt van.

A véres eseményről tudósítónk a következőkben számol be:

A véres civódás.

Nánássy Elemér itteni állami végrehajtó, akinek a felesége csak nemrégiben halt meg, egy idő óta közös háztartásban él **Melle** Antoinéval. **Nánássy** elhunyt feleségével is rosszul bánt s így **Melle** Antoinának sen lehetett valami jó dolga mellette, mert a házbéliek és szomszédok több ízben igen heves jelenetek voltak a tanui, különösen olyakkor, mikor **Nánássy** ittas állapotban került haza, ami elég gyakran megesett.

Ma reggel is részegen került haza **Nánássy** s szokás szerint civakodni kezdett az asszonnyal. Hogy mi történt közöttük, azt eddig még nem sikerült a rendőrségnek pontosan megtudni, de a rendesnél hevesebb jelenet folyhatott le közöttük, mert a rendőrségen szerzett információ szerint **Nánássy** pisztolyt ragadott s lelővéssel fenyegette az asszonyt, aki valószínűleg elköszeredésből vagy önvédelemből a keze ügyébe akadt késsel hasba szurta **Nánássyt**, ugy, hogy az amugy is részeg ember a súlyos szurástól és az erős vérvesztéstől összerogyott. A véres cselekedetét alighanem tetleges bántalmazás előzte meg, mert az asszony arcán kisebb sérülések voltak láthatók. A véres családi drámáról dr. **Heinermann** Alajos telefonon értesítette a rendőrséget, akit a sebesülthöz hívtak, de az orvos nem mehetett be **Nánássy**ékhöz, mert az asszony a véres tett elkövetése után magára zárta az ajtót.

Csak amikor **Kupuszárovi**s **Jenő** rendőrcapitány dr. **Weiterschan** és dr. **Menczer** városi orvosokkal két csendőr kíséretében megjelent, lehetett a lakásba jutni, ahol **Nánássy** ekkor már eszméletlen állapotban feküdt. A súlyosan megebesített állami végrehajtót kocsin azonnal a kórházba szállították, ahol ápolás alá vették, míg az asszonyt a csendőrök vették őrizet alá s beszállították a rendőrcapitányságra.

A megnémult asszony.

A rendőrcapitányságon ki akarták hallgatni **Melle** Antoinát, a kihallgatást azonban nem lehetett fogantatosítani, mert az asszonyt a véres cselekedetének izgalma annyira megrázta, hogy teljesen elvesztette beszédképességét. Sápadtan, feldult arccal, reszkelve állott a csendőrök között s egy szót nem volt képes

kimondani, csak artikulálatlan hangok törtek ki belőle. A rendőrség nem tehetett vele mást, mint szintén kiszállította a kórházba s bizonyos időre lesz szükség, míg megnyugszik s annyira lecsillapul, hogy képes lesz ismét beszélni.

A kórházban.

Nánássyt délelőtt 10 óra tájban szállították be a kórházba, ahol dr. Kleits János igazgató-főorvos vette kezelésbe. Kupuszárovits rendőrkapitány ki akarta őt hallgatni, de még mindig meglehetősen ittas volt s így kihallgatása csak délután lesz. Ugyancsak ma délben szállították ki a kórházba Melle Antóniát is, aki azonban még délután sem nyerte vissza beszédképességét. Nánássy állapotja súlyos, az orvosok azonban biznak felgyógyulásában.

IDŐJÁRAS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás jelentése. November 9.

Barométer súlyedő. délután 1:38 órakor: 7480 mm. Hőmérséklet: maximum 13.0 C, min. 6.2 C. Csapadék: —. Felhőzet: Cu—Nb. 10. Szélirány és erősség: SE. 4. Jóslat a következő 24 órára: Enyhe. Elvétel csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 6 perctől másnap este 8 óra 38 percg; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percg; felhőzet: Ci — fűrtösfelhő, Cu — gomolyfelhő, St — rétegesfelhő, Nb — esőfelhő, Ci—St — felhőfátyol, Ci—Cu — bányafelhő, Cu—St — réteges gomolyfelhő. Szélirány: N — észak S — dél, W — nyugat, E — kelet. Felhőzet nagyság, 0 — tiszta ég, 10 — teljesen borult. Szélereősség: 0 — szélcsend, 8 — nagy vihar.

Esküdtszék.

Egy szerelmi dráma az esküdtszék előtt.

Annak idején megirtuk azt a szerelmi drámát, mely az itteni Korona-szállóban játszódott le s amelynek hőse Todoreszko Miklós nagybecskereki 31 éves cukrász volt, aki forgópisztolylyal háromszor lőtt kedvesére Dummeldinger Margit kávéseleányra, majd önmaga felé fordította a fegyvert. Mindkettőjüket a kórházba szállították, ahol kigyógyultak sebeikből. A szerelmi tragédia, a bíróság elé került s a nagybecskereki esküdtszék ma tárgyalta Todoreszko bűnügyét, akit az ügyészség szándékos emberölés büntetével vádol.

Ez ügyben az esküdtbíróság a következőképpen alakult meg: Elnök Alföldy Ede törvényszéki elnök. Szavazóbírák: Junga Aladar és Szilágyi Lajos, jegyző: dr. Bandy Ferenc, ügyész: dr. Kovács Rókus, védő: dr. Chirói Demeter, orvosszakértő pedig dr. Fialovszky Béla.

Rendes esküdtek: Machalek János ifj., Nagyvinzki Szvetozár, Kocsis Mihály, Kaszás János, Rohonczy Gedeon, Mészáros János, Popovics Bogdán, Nagy Vendel, Miskolczi József, Grandjean Andor, László Miklós és Polónyi Sándor.

A formalitások után a vádlottat hallgatják ki, aki egész testében remegve állt, vagy inkább ült a bírái előtt, mert állani nem is tudott a lábán, annyira megviselte az izzalmas szerelmi dráma. Elmondja, hogy szerelmes volt a leányba, akivel viszony is folytatott. A leány kevéssel a tragikus esemény előtt elmondta neki, hogy el kell válniok, mert ő Bártfára megy. Ő kérte, hogy ne menjen, mivel azonban a leány rimánkodásai dacára is megmaradt elhatározása mellett, feltette magában, hogy megöli a leányt is, önmagát is.

Szándékát május 29-én este 9 óra tájban hajította végre a leány szobájában, ahol háromszor lőtt a leányra, azután pedig melbelötte önmagát.

Dr. Fialovszky Béla orvosszakértő meghallgatása után a tanukat hallgatták ki, majd a vád és védbeszédre került a sor.

Az esküdtek ezután visszavonultak tanácskozásra, majd Rohonczy Gedeon, az esküdtek főnöke kihirdette a verdikét, amely szerint az esküdtek nem bűnösnek mondták ki Todoreszkot, akit a királyi törvényszék a verdikt alapján felmentett.

Ugy a kir. ügyész, valamint a védő és a vádlott is tudomásul vették az ítéletet.

§ Gyikos szerbiai katonaszökevény. Lyubics Milován szerbiai katonaszökevény, nagygáji napszámos ismeretes bűnügyében tegnap délután hirdették ki az esküdtszék ítéletét. Az esküdtek Lyubicsot szándékos emberölés büntetésében mondták ki bűnösnek s a verdikt alapján a királyi törvényszék a vádlottat 9 évi fegyházra ítélte. Az ítélet jogerős.

TÁVIRATOK

A delegáció.

A magyar delegáció teljes ülése. — A hadügyi költségvetés. — A kétéves katonai szolgálat.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ami eseménye van a politikai életnek, azt most csak a delegáció nyújtja. A magyar delegáció most tárgyalja teljes ülésében a hadügyi költségvetést s e tárgyalás keretében ma érdekes nyilatkozatokat tett a hadügyminiszter képviselője, valamint a tegnapi ülésen Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök is.

A magyar delegáció tegnap délutáni ülésén a hadügyi költségvetés folytatódott tárgyalása során Windischgrätz herceg, Tisza István gróf és Apponyi Albert felszólalása után Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök szólalt föl s reflektálva a vitában eddig elhangzott felszólalásokra, hogy ő a katonai kérdésekben Béccsel szemben semmi garanciát nem vállalt. Ő csak arra vállalkozott itt is, amit az ország színe előtt programjában elmondott. Konstatálta, hogy a volt kormány nem a katonai kérdés miatt bukott meg, hanem mert nem volt egységes.

A magyar delegáció ma délelőtt 10 órakor folytatott teljes ülésén, az ülés megnyitása után mindjárt a hadügyminiszter képviselője Hoffmann Hugó altábornagy szólalt föl s hosszabb beszédet mondott. Beszédében hangoztatta, hogy a hadügyminiszter a két kormányfővel egyetértőleg tekintetbe veszi a két állam teherviselő képességét s ehhez tartja magát. Szól azután a kétéves katonai szolgálatról s kijelenti, hogy ezt csak a gyalogságnál hozzák be, míg a lovasságnál és tüzérségnél megmarad az eddigi három éves szolgálati idő, azonban az itt szolgáló legénység kárpótlásban fog részesülni. Hangoztatja, hogy a két éves katonai szolgálat költségei nem lesznek olyan nagyok, mint azt az ellenzéki politikusok részéről mondják. Rámutat továbbá a tisztek adósságmentesítő intézményére, majd kijelenti, hogy a hadügyminiszter szigorúan ügyel arra, hogy a legénységgel rosszul ne bánjanak.

Az ülés folyik.

Lukács László Bécsben.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács László pénzügyminiszter Bécsbe utazott, hogy a készpénzfizetések ügyében az osztrák pénzügyminiszterrel tárgyaljon.

Az argentiniai hus.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” ered. táv.) Weisskirchner osztrák kereskedelmi miniszter lovag Popp osztályfőnök kíséretében ma reggel Budapestre érkezett, hogy délután tárgyaljon Hieronymi Károly kereskedelmi és Serényi Béla gróf földmivelési miniszterrel az argentiniai hus behozatala tárgyában. A két magyar miniszter ebben az ügyben délelőtt előzetesen külön tanácskozott egymással.

Kapható Nagybecskereken: ROSA BÉLA, FENDLER JÓZSEF fűszerkereskedésében, s más kereskedésekben

A horvát helyzet.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Zágrábról jelentik, miután a horvát bannak nem sikerült a pártok vezetőit az országgyűlés összehívásának elhalasztásához megnyerni, az országgyűlést november 22-ikére összehívják. Tomasics bán addig folytatja kísérleteit, hogy többséget szerezzen magának. Ha ez nem sikerülne — mondja a zágrábi jelentés — akkor beadja lemondását. A jelentés utódját is emlegeti gróf Pejacsevics Tivadar személyében.

Szentpétervári nagykövetség automobil balesete.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból sürgönyzik, Berchtoldot jelenleg ott időző szentpétervári magyar-osztrák nagykövetet súlyos automobil baleset érte. A nagykövet a baleset alkalmából megsebesült, de sebesülése nem életveszélyes.

Návay Temesvárott.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti táv.) Návay Lajos a képviselőház alelnöke, Temesvár orsz. képviselője ma délben odaérkezett. Návay két napig marad Temesvárott, hogy választóival érintkezzen.

Határidő-üzlet.

Budapest, nov. 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (novemberre) 21.48 — Zab (áprilisra) 16.46 — Tengeri (májusra) 11.04 —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyiltér.

E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

111-42.36

321125. F. IV. 1910.

M. kir. államvasutak.

Arverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzlet-szabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett, nyilvánosan eladatni:

Table with 2 columns: Station name and date. Includes Budapest ny. pályaudvar, Pozsonyi állomáson, Budapest dunaparti teherudvaron, Győri állomáson, Szabadkai állomáson, Ujvidéki állomáson, Pápai állomáson, Kassai állomáson, Losonczy állomáson, Miskolc-gömöri pályaudvaron, Eszéki állomáson, Szegedi állomáson, Temesvár Józsefváros., Debreceni állomáson, Szatmárnémeti állomáson, Kolozsvári állomáson, Nagyváradi állomáson, Aradi állomáson, Békéscsabai állomáson, Pécsi állomáson, Zágrábi állomáson, Fiúmei állomáson, Sátoraljaúj helyi állomáson, Szolnoki állomáson, Nagyszebeni állomáson, Brassói állomáson.

1590-X 9

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

A Torontali Helyiérdekű vasutak Részvény-Társaság elsőbbségi kölcsönkötvényeinek 1910. évi október hó 25-én tartott XIII. sorsolásánál kihuzott számok jegyzéke.

1 drb 10000 korona.

934-3.1 15081.

23 drb à 2000 korona.

10556., 10557., 10559., 10560., 10561., 10562.,
10563., 10564., 10565., 10684., 10874., 10981.,
11001., 11003., 11012., 11456., 11189., 11741.,
11828., 11829., 12250., 12263., 12458.

31 drb à 1000 korona.

5111., 5234., 5380., 5399., 5401., 5404., 5418.,
5427., 5806., 5807., 5810., 5851., 6017., 6043.,
6090., 6130., 6131., 6372., 6571., 6575., 6579.,
6582., 6593., 6627., 6640., 6641., 6646., 6883.,
6884., 6885., 7337.

38 drb à 200 korona.

14., 15., 29., 90., 100., 137., 138., 242., 329.,
427., 428., 469., 481., 486., 493., 499., 522., 544.,
565., 571., 576., 580., 581., 604., 624., 669.,
1186., 1268., 1295., 1354., 1375., 1662., 1706.,
2298., 2314., 2707., 2848., 2909.

9248/1910. sz. A törökbecsei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye törökbecsei járásához tartozó Tarras községben megüresedett segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. I. t.-cikk 6. §-a, illetve az 1900. XX. t.-c. 3. §-ában előírt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi november 30-ig nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni. A szerb nyelv tudása okvetlen szükséges.

A segédjegyző javadalmazása a következő:

A községtől 960 kor. évi fizetés, 80 korona utitartalány és természetbeni lakás.

Az államtól 40 kor. fizeteskiegészítés.

Törökbecse, 1910. évi nov. hó 5-én.

Dr. Csávósy Ignác,
főszolgabíró.

932-3.2

Téli eltevésre alkalmas
rózsaburgonyát

ajánl

Özv. Guttman Jakabné és Fia.

Rendelések „A fehér macskához” címzett
csemegeüzletben is felvételnek.

Telefon 96.

Telefon 96.

7462/1910. sz. Az államvasutak szegedi üzletvezetőségétől.

Hirdetés.

Értesítjük a t. utazóközönséget, hogy a karánsebes—orsovai, illetve budapest—orsova—vercirovai vonalon az összforgalom, tehát az eddig közlekedett személyszállító vonatokon kívül a gyors- és expresszvonatok forgalma is, folyó hó 10-től kezdve ismét felvétetik, oly módon, hogy folyó hó 10-én csak a Budapestről d. u. 2 óra 40 perckor induló 704 sz. gyorsvonat fog Verciorováig közlekedni, míg a 702. számú keleti expresszvonat Budapestről csak folyó hó 12-én indítatik először.

Orsováról a Budapest nyugati pályaudvarra délután 1 óra 25 perckor érkező 703. sz. gyorsvonat folyó hó 11-én, a 701. számú expresszvonat pedig folyó hó 13-án indítatik először.

A vonatoknak Domasnia—Kornya—Verciorova között fenti naptól érvényes módosított menetrendére nézve a kifüggesztett általános fali hirdetések nyújtanak bővebb tájékoztatást.

Szeged, 1910. évi november hó.

1591-3.3

Az üzletvezetéség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Berson
gummisarkok
még is a legjobbak!
Mindenütt kaphatók.

810-25.6

**Torontáli
strapa cipők
frt 3.75**

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

NAGYBECSKEREK.

**Téli cipők
Torontáli
cipők**

Téli ingek

Téli nadrágok

Téli kesztyűk

Téli harisnyák

Sétabotok

Kézimunka kiállítás

Benó Testvérek ezelőtt **A. F. Kokits**
divat-, rövid- és cipőáruháza

Telefon 201. Alapított 1870.

641-200.71